

RAAP-NOTITIE 3836

Plangebied Johannes Kuiperweg 5 te Noardburgum

Gemeente Tytsjerksteradiel

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: gemeente Tytsjerksteradiel

Titel: Plangebied Johannes Kuiperweg 5 te Noardburgum, gemeente Tytsjerksteradiel;
archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: mei 2011

Auteurs: *D. van den Berg & drs. H.W. Veenstra*

Projectcode: TYJK

Bestandsnaam: NO3836_TYJK.doc

Projectleider: drs. H.W. Veenstra

Projectmedewerkers: D. van den Berg & T.M. Perger

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 46713

Autorisatie: drs. T.J. ten Anscher

Bevoegd gezag: gemeente Tytsjerksteradiel

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2011

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: gemeente Tytsjerksteradiel
- *aanleiding onderzoek*: nieuwbouw woning
- *datum uitvoering veldwerk*: 17 mei 2011
- *lokale omstandigheden die van invloed zijn geweest op het onderzoek*: tijdens het veldonderzoek is gebleken dat de bodem in het geplande bouwblok dusdanig verstoord is, dat een waarderend booronderzoek (conform het FAMKE-advies) niet zinvol was. Vervolgens is in overleg met de grondeigenaar (aanvrager bouwaanvraag) en de gemeente besloten om een karterend booronderzoek uit te voeren op het gehele perceel en niet alleen in het desbetreffende bouwblok.

Locatiegegevens

- *plangebied*: het plangebied ligt in het noordoosten van Noardburgum, ter hoogte van de Johannes Kuiperweg 5; het betreft het gehele perceel (zie figuur 1).
- *plaats*: Noardburgum
- *gemeente*: Tytsjerksteradiel
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 06D
- *plangebied in gebruik als*: woning, zandbaan van voormalige bestrating en erf (grasland)
- *oppervlakte plangebied*: het bouwblok meet 10 x 15 m (0,015 ha) en het gehele plangebied/perceel (inclusief bouwblok) is circa 0,14 ha groot.
- *hoekpunten plangebied (X/Y)*:

- zuidwest:	196.482/582.299
- zuidoost:	196.511/582.306
- noordwest:	196.471/582.346
- noordoost:	196.499/582.352

Onderzoeksvragen

Is de bodemopbouw in het plangebied zodanig intact dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is?

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologisch advies*: volgens de FAMKE (Friese Archeologische Monumenten Kaart Extra) is voor het plangebied voor de periode Steentijd-Bronstijd een 'waarderend onderzoek vuursteen-vindplaats' nodig. Voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen is geen onderzoek noodzakelijk.
- *ARCHIS-waarnemingen en -vondstmeldingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*:
  - in plangebied: geen
  - in de directe nabijheid (< 300 m): geen
- *bekende archeologische gegevens uit andere bronnen*: in 1987 heeft de heer O. Kloetstra in of in de directe nabijheid van het plangebied een geretoucheerde vuursteenafslag gevonden (Kloetstra-vindplaatscode OK86). De vindplaats gaat in ARCHIS worden aangeduid met waarnemingsnummer 128366, maar is tot op heden niet verwerkt en dus nog niet raadpleegbaar. Volgens Kloetstra zou de vondst gedaan zijn bij het dichtmaken van een pingoruïne. Volgens een buurtbewoner, die daar al meer dan 60 jaar woont, komt in de directe omgeving echter geen pingoruïne voor. Volgens de bodemkaart (Stiboka, 1981) ligt de dichtstbijzijnde pingoruïne circa 300 m oostelijker. Tijdens het booronderzoek zijn ook geen aanwijzingen voor een pingoruïne aangetroffen.

Historische gegevens

- *historische kaarten*: op de kaart van Schotanus à Sterringa (gekarteerd in 1694, gepubliceerd in 1718) en op de kaart van Eekhoff (1847) is binnen het plangebied geen bebouwing afgebeeld. Op de kadastrale minuut uit 1829 (<http://www.hisgis.nl>) is het plangebied aangeduid als heide. In de Historische Atlas Friesland (Robas Producties, 1990) is te zien dat in 1926 de tot op heden bestaande bebouwing is aangegeven.

Bodemkundige en geomorfologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart*: laarpodzolgronden met lemig fijn zand en keileem beginnend tussen 0,4 en 1,2 m en ten minste 0,2 m dik (Stiboka, 1981: code cHn23x).
- *geomorfologie volgens geomorfologische kaart*: bebouwing. Direct ten noorden en oosten van het plangebied is een grondmorene aangegeven (+/- welvingen, bedekt met dekzand, zwak golvend; code 3L2).

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: min of meer gelijkmatig verdeeld over het plangebied
- *gebruikt boormateriaal*: gutsboor, diameter 2 cm
- *totaal aantal boringen*: 6
- *minimaal geboorde diepte*: 1,0 m -Mv
- *maximaal geboorde diepte*: 1,5 m -Mv
- *boorbeschrijvingen*: lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989)
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlint

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopeenvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch)*: de bodemopbouw in het plangebied is van boven naar beneden als volgt. De toplaag bestaat uit een 0,15 of 0,2 m dikke laag opgebracht bouwzand of een bouwvoor (bruingrijs, zwak siltig, matig humeus, matig fijn zand). Onder het opgebrachte bouwzand of de bouwvoor ligt een 0,25 tot 0,8 m dikke verstoorde zandlaag met humusvlekken en/of zandbrokken. In de boringen 1, 2, 4 en 5 bevindt zich onder deze verstoorde zandlaag tussen 0,45 en 0,8 m -Mv de top van een dekzandlaag (vaak lichtgeel, zwak of matig siltig, matig fijn zand). In het dekzand is geen podzolbodem waargenomen. Waarschijnlijk is de top van het dekzand opgenomen in de verstoorde zandlaag. Onder het dekzand en in de boringen 3 en 6 direct onder de verstoorde zandlaag ligt keizand (zwak siltig, matig fijn of matig grof, zwak grindig zand) op keileem (sterk zandige, matig grindige leem, soms met ijzervlekken). Tijdens het veldonderzoek zijn geen aanwijzingen voor een vuursteenvindplaats of een andere archeologische vindplaats aangetroffen.
- *mate van verstoring*: de bodem in het plangebied is ernstig verstoord tot in de basis van het dekzand of tot in het keizand.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De bodem in het plangebied bestaat uit een opgebrachte laag bouwzand of bouwvoor met hieronder een verstoorde zandlaag, op dekzand of keizand. Onder het keizand bevindt zich keileem. De bodem in het plangebied is ernstig verstoord tot in de basis van het dekzand of tot in het keizand. In het dekzand is geen podzolbodem aangetroffen. Tijdens het veldonderzoek zijn geen aanwijzingen voor een vuursteenvindplaats of een andere archeologische vindplaats aangetroffen.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt voor het gehele plangebied geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. De voorziene bodemingrepen ten behoeve van de nieuwbouw kunnen vanuit archeologisch oogpunt zonder bezwaar worden uitgevoerd.

Wanneer bij de uitvoering van de werkzaamheden toch archeologische resten of sporen worden aangetroffen, moet direct contact worden opgenomen met de provinciaal archeoloog van Fryslân (zie gegevens hieronder).

- *contactpersoon overheid*: dr. G.J. de Langen, provinciaal archeoloog provincie Fryslân (tel. 058-2925487).
- *contactpersoon RAAP*: drs. H.W. Veenstra, projectleider RAAP (tel. 0512-589140).

Literatuur

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Stiboka, 1981. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartblad 2 West (gedeeltelijk) Schiermonnikoog – 6 West Leeuwarden*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Schotanus à Sterringa, D.B., 1718. *Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland; zoo in 't algemeen, als in haare XXX bijzondere grietenijen*. François Halma, Ljouwert (Facsimile-uitgave 1979).

Eekhoff, W., 1859. *Nieuwe Atlas van de Provincie Friesland*. Leeuwarden.

Robas producties, 1990. *Historische Atlas Friesland, Chromotopografische Kaart des Rijks 1:25.000*. Uitgeverij ROBAS Producties, Den Ijp.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

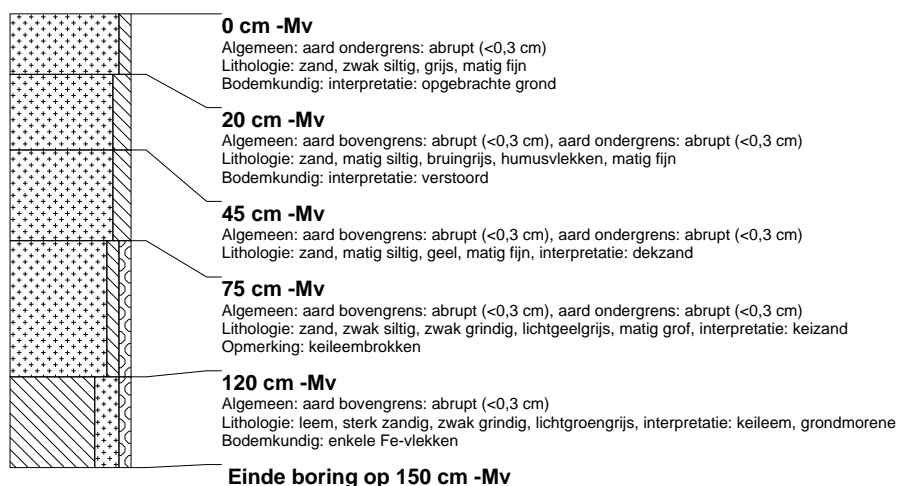
Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)		1795	
Nieuwe tijd	B	1650	
	A	1500	
Middeleeuwen	Laat	1250	
	Vol	1050	
	Vroeg	Ottoons	900
		Karolingisch	725
		Merovingisch laat	525
		Merovingisch vroeg	450
	Romeinse tijd	Laat	270
Midden		70 na Chr.	
Vroeg		15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
		Jong B	16.000
		Jong A	35.000
		Midden	250.000
		Oud	

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

boring: TYJK-1

beschrijver: HWV/DB, datum: 17-5-2011, boortype: zandguts-2 cm, provincie: Fryslân, gemeente: Tytsjerksteradiel, plaatsnaam: Noardburgum, opdrachtgever: Gemeente Tytsjerksteradiel, uitvoerder: RAAP Noord

boring: TYJK-2

beschrijver: HWV/DB, datum: 17-5-2011, boortype: zandguts-2 cm, provincie: Fryslân, gemeente: Tytsjerksteradiel, plaatsnaam: Noardburgum, opdrachtgever: Gemeente Tytsjerksteradiel, uitvoerder: RAAP Noord

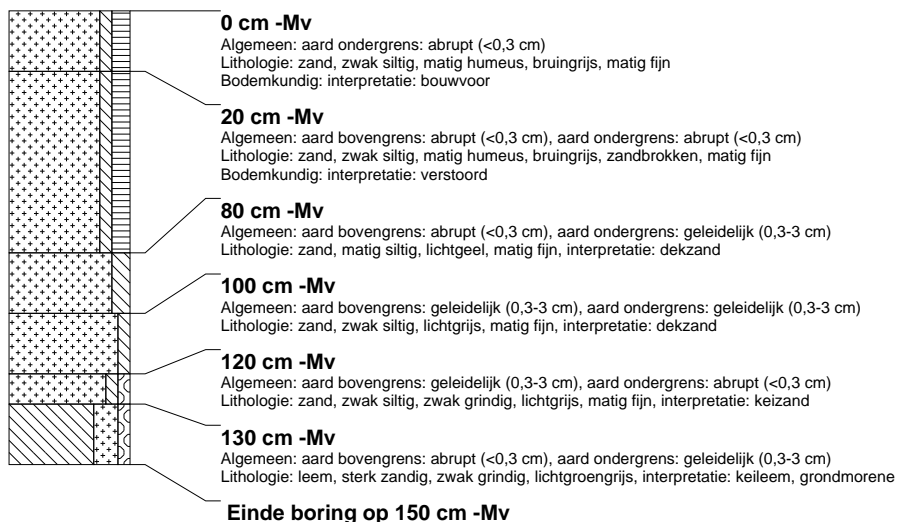
boring: TYJK-3

beschrijver: HWV/DB, datum: 17-5-2011, boortype: zandguts-2 cm, provincie: Fryslân, gemeente: Tytsjerksteradiel, plaatsnaam: Noardburgum, opdrachtgever: Gemeente Tytsjerksteradiel, uitvoerder: RAAP Noord

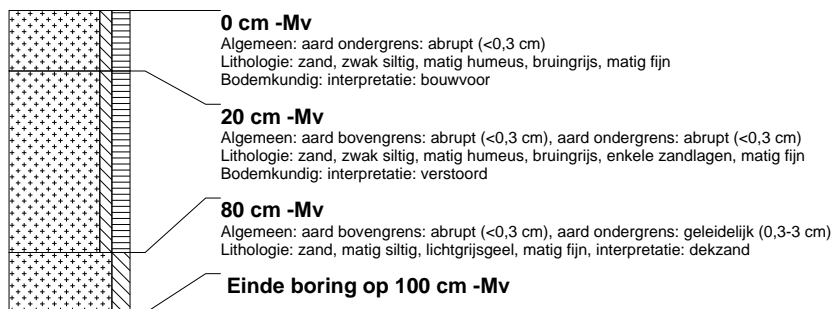
boring: TYJK-4

beschrijver: HWV/DB, datum: 17-5-2011, boortype: zandguts-2 cm, provincie: Fryslân, gemeente: Tytsjerksteradiel, plaatsnaam: Noardburgum, opdrachtgever: Gemeente Tytsjerksteradiel, uitvoerder: RAAP Noord

boring: TYJK-5

beschrijver: HWV/DB, datum: 17-5-2011, boortype: zandguts-2 cm, provincie: Fryslân, gemeente: Tytsjerksteradiel, plaatsnaam: Noardburgum, opdrachtgever: Gemeente Tytsjerksteradiel, uitvoerder: RAAP Noord

boring: TYJK-6

beschrijver: HWV/DB, datum: 17-5-2011, boortype: zandguts-2 cm, provincie: Fryslân, gemeente: Tytsjerksteradiel, plaatsnaam: Noardburgum, opdrachtgever: Gemeente Tytsjerksteradiel, uitvoerder: RAAP Noord

